

BUTTONARIUM
OGÓLNOPOLSKA
@ KOLEKCJA GUZIKÓW

www.buttonarium.eu

Karta katalogowa guzika btrm003401

Dane szczegółowe

Właściciel: **Z.R**
Kraj: **Polska**
Okres historyczny: **II Rzeczpospolita (Polska)**
Znaleziono: **b.d.**
Materiał awersu: **alpaka**
Materiał rewersu: **g.jednorodny**
Wykończenie: **brak**
Sygnowanie: **GRABSKI**
Wytwórca: **GRABSKI Br. (Łódź)**
Średnica: **16.0 mm**
Typ uszka: **dрут**
Rant: **●-|-**
Profil: **(- jednowarstwowy, wypukły**

Występujące elementy

- granat
- kotwica
- siekiera

Przeznaczenie

- straży pożarnej

Ostatnia aktualizacja: **2017-09-11 14:13**

Opis guzika btrm003401

Polski guzik Straży Pożarnej - Portowa Straż Pożarna

© buttonarium.eu

Awers przedstawia nakrapiany gorejący granat z kotwicą admiralicji, umieszczony na tle dwóch skrzyżowanych czekanów, poniżej znajdują się dwa wieńce laurowe, na obrzeżu guzika umieszczono pojedynczy, wypukły rant.

Ciekawostka

Wcześniejsze wersje guzików miały gorejący granat gładki. Wieniec laurowy symbolizuje nagrodę zwycięstwa w równej walce.

Rewers sygnowany: B. GRABSKI ŁÓDŹ.

Przeznaczenie i datowanie

Guzik był przeznaczony dla strażaków Portowej Straży Pożarnej z Gdyni i różni się od standardowego wzoru guzika strażackiego tym, że dodano w nim kotwicę admiralicji. Guzik strażacki standardowego wzoru (bez kotwicy) został wprowadzony przez Radę Naczelną Związku Straży Pożarnych w dniu 26 kwietnia 1930 roku. Guziki z białego metalu były przeznaczone dla strażaków, a z żółtego dla urzędników i Korpusu Technicznego. Guziki z gorejącym granatem na czekanach oraz z wieńcami laurowymi obowiązywały do 28 sierpnia 1951 roku, kiedy to Zarządzeniem Ministra Gospodarki Komunalnej, dla Straży Pożarnej wprowadzono guziki wzoru wojskowego, koloru srebrno-oksydowanego. Ponownie ten wzór guzika (gorejący granat na czekanach, wieńce laurowe) przywrócono w Straży Pożarnej rozporządzeniem Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 24 września 1992 roku. Ten guzik pochodzi z końca lat 30-tych XX wieku.

Ciekawostka

Guzik ten należał do wnuczki pierwszego Komendanta Portowej Straży Pożarnej w Gdyni Jana Pietraszkiewicza. Na terenie budującego się Portu Gdynia od ok. 1926 roku działała Ochotnicza Straż Pożarna następnie w 1928 roku powołano: Obowiązkową Straż Pożarną natomiast we wrześniu 1930 roku powstała zawodowa straż pożarna pod nazwą Portowa Straż Pożarna Gdynia, która strukturalnie podlegała pod Urząd Morski w Gdyni i na samochodach strażackich malowano logo: kotwica i litery U i M czyli Urząd Morski. Pierwszym Komendantem Portowej Straży Pożarnej został Jan Pietraszkiewicz którego to oddelegowano z warszawskiej straży pożarnej. Do wybuchu II Wojny Światowej była to jedyna taka jednostka straży pożarnej z prostej przyczyny, Polska miała tylko jeden port morski i była to właśnie Gdynia. W prężnie rozbudowującym się mieście Gdynia była to jedyna zawodowa jednostka straży pożarnej, dopiero w październiku 1933 roku postanowiono powołać do życia Miejską Zawodową Straż Pożarną. Umundurowanie strażaków portowych od początku różniło się nieco od innych zawodowych jednostek strażackich. Strażacy portowi mieli mundury nawiązujące pewnymi elementami do mundurów marynarskich, dystynkcje, guziki i emblematy na nakryciach głowy oraz krój mundurów wyjściowych przypominał do złudzenia mundury marynarskie. Okres II wojny światowej to przerwa w funkcjonowaniu Portowej Straży Pożarnej. Strażacy w większości trafili do niewoli natomiast obiekt i sprzęt zajął okupant. Port gdyński zamienił się w bazę niemieckiej marynarki wojennej, w strażnicy pełniła służbę niemiecka jednostka strażacka na potrzeby Kriegsmarine. Po wojnie już w drugiej dekadzie kwietnia 1945 roku postanowiono reaktywować Portową Straż Pożarną w Gdyni, początkowo jako oddział Miejskiej Zawodowej Straży Pożarnej w Gdyni by w 1946 roku ponownie przekazać ją pod Urząd Morski a następnie pod Zarząd Portu Gdynia. Także w portach Gdańsk i Szczecin oraz Świnoujście powołano do życia Portowe Straże Pożarne i przez wiele lat portowe jednostki strażackie współpracowały i współzawodniczyły między sobą. Obecnie Portowe Straże Pożarne w Polsce są jednostkami tkz. zakładowymi częściowo podlegając operacyjnie pod Państwową Straż Pożarną natomiast strażacy pełniący służbę w tych jednostkach są pracownikami cywilnymi. **Porównaj inne guziki pochodzące z mundurów Jana Pietraszkiewicza.**

Źródła

- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - Portowa Straż Pożarna
- [Podobne guziki na stronie Buttonarium Polska](#) - Straż Pożarna
- [Kustowski W. - POLSKIE GUZIKI REGULAMINOWE NIEWOJSKOWE od 1918 roku, Kraków 2014](#)
- [Wikipedia.pl](#) - Muzeum Pożarnictwa w Przeworsku
- [Wikipedia.pl](#) - Portowa Straż Pożarna „Florian”
- [Wikipedia.pl](#) - Straż pożarna
- [Wikipedia.pl](#) - Warszawska Straż Ogniowa
- www.muzeum.przeworsk.pl - Pożarnictwo
- www.port.gdynia.pl - Straż Pożarna
- www.pspflorian.pl - Portowa Straż Pożarna FLORIAN sp. z o.o.
- www.straz.gov.pl - Historia Straży Pożarnej

Wytwórca: GRABSKI Br. (Łódź)

Bronisław Grabski (1891-1969), w 1921 roku założył zakłady przemysłowe produkujące m.in. guziki. Zakłady te mieściły się w Łodzi na ul. Zakątnej 59/61. Grabski był jednym z głównych producentów guzików dla Wojska Polskiego w okresie II Rzeczypospolitej (ok. 40 mln. szt.), artykułów strzeleckich, wyszkoleniowych, sprzętu do konserwacji broni, artykułów grawerskich (odznaki), artykułów fibrowych i skórzanych, hafciarskich i pasmanteryjnych oraz wszelkiego ekwipunku mundurowego i taborowego.

Ciekawostki

- W *Spisie abonentów Sieci telefonicznych Państwowych i Koncesjonowanych w Polsce (z wyjątkiem m. st. Warszawy) na 1939 r.*^[1], na stronie 946 podano adresy i numery telefonów Bronisława Grabskiego:
  - do zakładu: ul. Pogonowskiego 59/61, tel. 1 38 53
  - mieszkania: ul. Kopernika 6, tel. 1 61 83^[2].
- W 1936 roku zmieniono nazwę ulicy z Zakątnej na ulicę kapitana Stefana Pogonowskiego^[3] - bohatera wojny polsko-radzieckiej 1920 roku. W 1945 roku, z powodów politycznych, musiano powrócić do nazwy Zakątna, ale za to w 1993 roku ponownie przywrócono nazwę kpt. Pogonowskiego^[4].
- Oprócz sygnatur, na rewersie pojawiał się niekiedy rok produkcji (poniżej uszka), czasami był to pełny rok (np. 1934), a czasami tylko dwie ostatnie cyfry (np. 39). Powyżej uszka umieszczano kolejny numer matrycy - najczęściej w lustrzanym odbiciu.
- Na podstawie zarządzenia Przewodniczącego Miejskiej Komisji do spraw upaństwowienia przedsiębiorstw na m. Łódź z dnia 25 października 1946 r. ogłoszonego w Dzienniku Urzędowym Zarządu Miejskiego w Łodzi Nr. 10, poz. V. z dnia 18 grudnia 1946 r. zakłady Bronisława Grabskiego przeszły na własność państwa^[5], po jakimś czasie przemianowano je na Łódzkie Zakłady Przemysłu Guzikarsko-Galanteryjnego. Początkowo używano starych matryc rewersów, co za tym idzie na guzikach widniały jeszcze sygnatury Grabskiego, później zmieniono sygnatury na ŁZG wraz z kolejnym numerem matrycy - najczęściej w lustrzanym odbiciu (patrz: [ŁZG](#))

Źródła

^[1] [Spis abonentów Sieci telefonicznych Państwowych i Koncesjonowanych w Polsce \(z wyjątkiem m. st. Warszawy\) na 1939 r.](#)

^[2] [Pozycja ^{\[1\]} - strona 946](#)

^[3] [Wikipedia.pl - Stefan Pogonowski](#)

^[4] [Wikipedia.pl - Polesie \(dzielnica Łodzi\)](#)

^[5] [MONITOR POLSKI. Dziennik urzędowy RP. Warszawa, dnia 30 kwietnia 1948 r. - strona 6, pozycja 246](#)

[Polskie guziki wojskowe w XX wieku - Katalog z wystawy, Elbląg 1988](#)

Przy opracowaniu opisu wykorzystano informacje od użytkowników oraz wnioski z analizy guzików w Buttonarium.

*Jeśli chciałbyś coś dodać do tego opisu, to napisz poniżej komentarz. **Nie zapomnij podać źródeł tych informacji.***

Ostatnia aktualizacja: **2017-11-15 08:38**

Plik wygenerowano ze strony www.buttonarium.eu 2026.06.06